

Pismo Rady Dzielnicy IX Łagiewniki-Borek Fałęcki

grudzień 2013

egzemplarz bezpłatny
ISSN 1642-3208

*Wszystkim
Mieszkańcom
składamy
serdeczne
życzenia
spokojnych,
radosnych
świąt Bożego
Narodzenia
oraz
wszelkiej
pomyślności
na 2014 rok!*

*Rada
i Zarząd
Dzielnicy IX*

*Szopka przygotowana przez dzieci
z Przedszkola Nr 95, zgłoszona do tegorocznego
Konkursu Szopek Krakowskich*

Wielki Brat patrzy, czyli... O czym obradował Zespół Koordynacyjny Bezpieczny Kraków w Radzie Dzielnicy IX

Tematem głównym spotkania w dniu 9 grudnia 2013 roku był wniosek Zarządu Dzielnicy IX w sprawie przystąpienia do realizacji monitoringu na obszarze os. Cegielnianego, Starych Łągiewnik i Borku Fałęckiego i powołania w tym celu zespołu zadaniowego, który zbada uwarunkowania techniczne, ustali szacunkowe koszty inwestycji i wskaże podmioty, które powinny być partnerami rady w realizacji projektu.

Stanowiska uczestników spotkania w powyższej kwestii w czasie dyskusji uległy dużej polaryzacji. Jedynie przedstawiciel Zarządu jednoznacznie wskazywał na konieczność przystąpienia do projektu i proponował, by w ciągu dwóch lat, czyli do 2016 roku etapami realizowano system monitoringu na obszarze całej Dzielnicy IX.

Działania oczywiście mają przede wszystkim charakter prewencyjny, ponieważ wszyscy mieszkańcy mają prawo czuć się bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Bezpieczne mają być także elementy przestrzeni publicznej oraz infrastruktura komunalna, która powstaje w wyniku zaangażowania społecznych środków finansowych.

Obecny na spotkaniu przedstawiciel mieszkańców powoływał się na przykład londyński i jego skuteczność w zakresie podniesienia stopnia bezpieczeństwa i wykrywalności przestępstw pospolitych.

Niestety wsparcie projektu ze strony służb miejskich nie napawa optymizmem. Jedynie pani naczelnik Straży Miejskiej Oddziału

Podgórze zobowiązała się do pomocy w zakresie przygotowania kontaktów ze specjalistami w zakresie montowania w naszym mieście systemów monitoringu. Nie został jednak powołany zespół zadaniowy i nie ustalono kolejnych kroków realizacji projektu.

Osamotnionemu Zarządowi Dzielnicy IX nie pozostaje zatem nic innego, jak rozpoczęcie działań we własnym zakresie, poszukanie interesariuszy projektu i odwołanie się do działań społecznych.

Jesteśmy przekonani, że władze miasta nieuchronnie staną przed problemem zapewnienia bezpieczeństwa za dwa lata, przed organizacją Światowych Dni Młodzieży, których imprezy będą odbywały się w części Dzielnicy IX – Łągiewnikach. Wyprzedzenie o dwa lata tej wymuszanej sytuacji mogłoby jednak odbyć się z korzyścią dla wszystkich stron. Niestety brakuje dobrej woli w przystąpieniu do wspólnych działań.

Nowym otwarciem dla rozwiązania naszych problemów związanych z bezpieczeństwem mieszkańców może stać się inicjatywa Prezydenta Miasta Krakowa, która została przedstawiona w czasie spotkania w dniu 11 grudnia.

W ciągu roku 2014 zostaną zorganizowane dwie ogólnomiejskie debaty pod hasłem „Więcej bezpieczeństwa w Krakowie”. Debaty te zostaną poprzedzone spotkaniami w 18 dzielnicach, które staną się podstawą dialogu. W wyniku tegoż dialogu powstanie katalog oczekiwań społecznych. Bardzo liczymy na miejsce Dzielnicy IX w tym „katalogu” i to miał przede wszystkim na uwadze Zarząd, wyznaczając termin spotkania w naszej dzielnicy na dzień **4 marca 2014 roku**.

Omawiano także temat bezpieczeństwa pieszych na chodnikach w rejonie starych Łągiewnik.

Ponownie powrócił w dyskusji temat ekologiczny, związany z brakiem kanalizacji w niektórych częściach naszej dzielnicy, co powoduje odprowadzanie ścieków do rzeki Wilgi i potoku Urwisko. RG ■

■ Z PRAC RADY DZIELNICY IX

Dzielnica nadal walczy o tramwaj Nr 19

Rada Dzielnicy IX wciąż podejmuje działania o przywrócenie trasy tramwaju Nr 19. Po korzystnej dla mieszkańców, nie tylko naszej dzielnicy, decyzji o przywróceniu linii Nr 8 na poprzednią trasę, ponowiliśmy wystąpienia o tramwaj Nr 19.

W dniu 10 grudnia 2013 r. Zarząd Dzielnicy IX rozmawiał na ten temat z Dyrektorem ZIKiT p. Jerzym Marcinko. W dniu 17 grudnia 2013 r. na ostatniej w 2013 r. sesji R.Dz. IX podejmowana będzie ponownie uchwała o **przywrócenie tramwaju Nr 19 na trasę Borek Fałęcki, Brożka, Kapelanka, Monte Cassino, Dietla** itd., o przedłużeniu godzin kursowania w soboty powyżej godz. 14:00 i kursy w niedzielę. Wnioskujemy też o wprowadzenie na tę trasę pociągów niskopodłogowych. Trasa z Borku Fałęckiego przez ulice Brożka, Kapelanka i Monte Cassino zapewni lepsze skomunikowanie mieszkańców (szczególnie os. Cegielnianego) z centrum miasta oraz z dwoma podstawowymi dla mieszkańców naszej dzielnicy zespołami ośrodków zdrowia przy ulicach Niemcewicza i Szwedzkiej. ■

JAN S. PIETRAS

■ OPINIE, KOMENTARZE

Krok w kierunku powstania Krakowskiej Rady Seniorów

W ciągu ostatnich dwóch lat tematyka senioralna zaczęła częściej gościć w mediach i licznych dyskusjach o aktywności społecznej osób starszych (patrz: Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012–2013).

W Krakowie w najbliższym czasie powstanie roboczy zespół do powołania Krakowskiej Rady Seniorów, który opracuje stosowne kryteria wyboru członków, formułę działania i zakres kompetencji rady. Niezależnie od tych działań od stycznia 2014 roku w Wydziale Spraw Społecznych UMK powstanie Referat do spraw Młodzieży i Seniorów oraz Centrum Seniora, w którym będzie działał „telefon seniora” – specjalna linia telefoniczna dla osób starszych.

Działanie Rady Seniora daje możliwość stworzenia spójnej polityki senioralnej naszego miasta i koordynacji działań instytucji, organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób starszych. RG ■

Sekretariat Rady Dzielnicy IX Łągiewniki-Borek Fałęcki
(ul. Żywiecka 13) czynny jest od poniedziałku do piątku
w godz. 9.00-12.00, w dniu sesji w godz. 14.00-17.00.

DYŻURY CZŁONKÓW ZARZĄDU DZIELNICY IX
w siedzibie przy ul. Żywieckiej 13:

Przewodniczący Krzysztof Mucha:
piątek w godz. 12.00-14.00
Z-ca Przewodniczącego Jan S. Pietras:
czwartek w godz. 17.00-18.00
Członek Zarządu Renata Grotowska:
wtorek w godz. 14.00-15.00

Redakcja: Anna Sulencka

Odpowiedzialny za wydanie informacji: Krzysztof Mucha
Adres redakcji: ul. Żywiecka 13, 30-418 Kraków, tel./fax 12 268 16 14,
e-mail: dzielnica9@um.krakow.pl

Herb dzielnicy i rysunek na stronie 1.: Adam Pochopień
Projekt graficzny i ślad: Anna Sulencka

Druk: Drukarnia ROMAPOL, ul. Rydlówka 5, 30-363 Kraków, tel./fax: 12 623 73 72,
kom.: 511 999 660, e-mail: romapol@romapol.pl, www.romapol.pl

Na kład: 2000 egzemplarzy

Osoby zainteresowane współpracą zapraszamy do nawiązania kontaktu z redakcją. Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty artykułów oraz nadawania im własnych tytułów.

Z szopką na krakowski Rynek

Jak co roku w pierwszy grudniowy czwartek na krakowskim Rynku szopkarze prezentowali swoje najnowsze dzieła, które wzięły udział w 71. Konkursie Szopek Krakowskich organizowanym przez Muzeum Historyczne Miasta Krakowa.

W tym roku do konkursu zgłoszono 174 prace, z których większość to szopki przygotowane przez dzieci i młodzież. W barwnym korowodzie szopek, zmierzającym spod pomnika Adama Mickiewicza do Pałacu Krzysztofory, gdzie zasiada jury konkursowe, kroczyły także dzieci z Samorządowego Przedszkola nr 95 z ul. Żywieckiej. Ich dzieło szopkarские znalazło uznanie i wyróżnione zostało nagrodą specjalną Dyrektora Mu-

zeum Historycznego Miasta Krakowa „Krzysztoforka i Dorotki”.

Pierwsza duża szopka wykonana wspólnie przez nauczycieli, rodziców i dzieci z SP Nr 95 powędrowała na Konkurs Szopek Krakowskich w 2005 roku i do dziś przedszkole podtrzymuje zapoczątkowaną osiem lat temu wspaniałą tradycję. Udział w tym fenomenalnym na skalę światową wydarzeniu artystycznym, jakim jest coroczny pokaz szopek na krakowskich jest okazją do wprowadzania dzieci w świat legend, historii i tradycji naszego miasta związanych ze świętowaniem Bożego Narodzenia. Obecność na krakowskim Rynku wśród innych artystów to także ważne przeżycie o charakterze społecznym.

Budowa szopki trwała od września do pierwszego tygodnia grudnia podczas spotkań warsztatowych organizowanych dla dzieci w Centrum Sztuki Współczesnej „Solvay”. Nad projektem

foto: Małgorzata Wielek-Mandrela

i wykonaniem czuwała artystka dr Małgorzata Wielek-Mandrela. Tegoroczna budowla to szopka „organiczna” – posiada wiele elementów ze świata roślinnego. W misternie ukształtowanych wzorach na posadzkach, ścianach, oknach witrażowych dostrzeżemy suszoną jarzębinkę, głóg, owoce róży, kasztany, żołądziej, suche liście i kwiaty, płatki róży, szyszki oraz kamyczki – skarby natury wyszukane przez dzieci podczas wycieczek do parku. Osobliwym elementem są także kukielki wykonane w domach rodzinnych dzieci. Wśród postaci znajdziemy Pana Twardowskiego, Lajkonika, Smoka wawelskiego, Świętą Rodzinę, Trzech Królów, Śmierć, Diabła, Żyda, Pasterza, Krakowiaka i Krakowiankę. „Sięgnęliśmy do korzeni. Tegoroczna szopka wzorowana jest na kolędniczej szopce Michała Ezenekiera, która służyła do obnoszenia po kolędzie i przedstawiania jasełek – to najstarsza tradycja krakowskiego szopkarstwa” – mówi Małgorzata Wielek-Mandrela. Konstrukcja wnętrza szopki umożliwia wykorzystanie jej do kukielkowego przedstawienia. Może zatem zdarzyć się dopełnić wartość dzieła przedszkolaków i ożywić je w jasełkowym spektaklu?

Tymczasem gratulujemy nagrody i zapraszamy do Pałacu Krzysztofory na wystawę pokonkursową, gdzie tegoroczne dzieła można oglądać do połowy lutego 2014 r. AS ■

foto: Małgorzata Wielek-Mandrela

Szczęśliwy finał

Pod kilku latach starań Rady Dzielnicy IX w ZIKiT o uporządkowanie odwodnienia w ul. Sielskiej, w 2013 r. zadanie zostało zrealizowane. Uporządkowano odwodnienie w dolnej części ulicy zapewniając odbiór z górnego jej odcinka. Obecnie kończona jest (stan na 14.12.2013 r.) w górnym odcinku ul. Sielskiej na wysokości nr. 21 naprawa załamania rurociągu w ulicy włączającego rów odwadniający z ul. Sielskiej Bocznej w rurociąg odwadniający. Uporządkowany został także rów odwadniający przy ul. Zawilej. Trudno nie wspomnieć w tym miejscu o zaangażowaniu w skuteczną realizację tego zadania radnego z tego okręgu Mariana Rodakowskiego i mieszkańca ul. Modrej pana Bogdana Gołasa. ■

JAN S. PIETRAS

„Wspólne sprawy” – planowanie współpracy Dzielnicy VIII i IX

W dniu 27 listopada 2013 roku w siedzibie Rady Dzielnicy IX odbyło się spotkanie Zarządów dwu dzielnic – Dzielnicy VIII Dębni i Dzielnicy IX Łągiewniki-Borek Fałęcki.

Sąsiedzkie spotkanie miało na celu omówienie bieżących tematów wspólnych oraz przygotowanie planu współpracy w kolejnym roku.

W tym miejscu warto przypomnieć, że wspólne działania podejmowane były także w roku 2013, np. obie dzielnice finansowały

inwestycję drogową – chodnik w ulicy Strąkowej, także projekt „Graffiti w przestrzeni publicznej” realizowany był przy logistycznej pomocy radnej Dzielnicy VIII pani Urszuli Twardzik.

Plany działania w roku 2014 również dotyczą problemów, które trzeba rozwiązywać wspólnie. Do takich należą korekta remarszrutyzacji linii tramwajowych na terenie obydwu dzielnic, przygotowanie do realizacji inwestycji drogowych (ulica 8 Pułku Ułanów, ulica Pszczelna) oraz ważnej dla obu dzielnic budowy żłobka i przedszkola.

W związku ustaleniami dotyczącymi zakresu współpracy przedstawiciele Dzielnicy VIII i Dzielnicy IX postanowili przygotować w pierwszym kwartale 2014 r. dwa tematyczne spotkania z kierownictwem instytucji M. Krakowa odpowiedzialnych za przedstawione wyżej problemy. RG ■

Adolf Kazimierz HYŁA wśród patronów ulic w krakowskich Łagiewnikach

W dniu 13 grudnia 2013 r. w godzinach popołudniowych odbyła się uroczystość nadania imienia Adolfa Hyły alei na terenie Sanktuarium Bożego Miłosierdzia prowadzącej od ul. Motarskiego i znajdującego się tam parkingu do bazyliki.

Odsłonięcie tablicy z nazwą „Aleja Adolfa Hyły”, którego dokonały siostrzenica patrona pani Elżbieta Szczepaniec-Cięciak oraz krewna artysty Danuta Hyła, poprzedzone było modli-

foto: Renata Grotowska

foto: Renata Grotowska

twą w kaplicy i okolicznościowymi przemówieniami zaproszonych gości.

W czasie spotkania po zakończonej uroczystości w gościnnych progach klasztoru w Łagiewnikach była okazja, by z perspektywy miejsca i czasu podzielić się krótką refleksją o związkach malarza sławnego obrazu Jezusa Miłosiernego z klasztorem. **RG** ■

Razem dla rozwoju

Samorządowe Przedszkole Nr 10 im. Jana Pawła II uczestniczyło w projekcie „Razem dla Rozwoju – aktywna Edukacja Globalna w szkołach”.

Wzorując się na naszym patronie Janie Pawle II, chcieliśmy rozbudzić w swoich podopiecznych otwartość na inne kultury i narodowości. Podjęliśmy się realizacji projektu z zakresu Edukacji Globalnej przygotowanego przez Salezjański Wolontariat Misyjny „Młodzi światu” – wzięły w nim udział prawie wszystkie grupy starszaków.

Poprzez atrakcyjne zabawy pokazałyśmy dzieciom, że w świecie nie jesteśmy sami, uczyłyśmy je wrażliwości na potrzeby innych, zachęcałyśmy do pomocy innym. Podczas zajęć dzieci wybrały się na „wycieczkę” do Ameryki Południowej. Dowiedziały się o zróżnicowanym klimacie i krajobrazie Ameryki. Obejrzały domy, w których mieszkają ich koledzy z miasta, gór i dżungli, muzykowały wspólnie z wesołym studentem Carlosem, pomagały biednemu Angelo czyścić buty, a z Adelajdą poznawały zwierzęta z amazońskiej dżungli.

Podczas kolejnych „podróży” przedszkolaki odwiedziły boliwijskie dzieci mieszkające w górach i krainie pełnej kaktusów, następnie przenieśli się myślami i sercem do Afryki, a później do Mongolii. Śledząc mapę świata stwierdzili, że Azja leży najbliżej Polski.

foto: z archiwum SP Nr 10

W mongolskiej jurcie w towarzystwie Bata –Erdene.

Z każdej „podróży” przedszkolaki robiły zapiski – były to karty pracy opracowane przez wolontariuszy „Młodzi światu”.

Po zrealizowaniu projektu udało nam się jeszcze poznać zwyczaje dzieci z Meksyku, a podczas wycieczki śladami naszego Patrona spotkaliśmy się z Japonką.

Ostatnim etapem realizacji projektu „Razem dla rozwoju” było stworzenie akcji edukacyjnej.

foto: z archiwum SP Nr 10

Na naszej stronie internetowej oraz w grupie XIV i w filii zamieszczony został plakat na temat edukacji globalnej, praw człowieka, konieczności otwartości na inne kultury. Przedszkolaki z grupy XIV przygotowały przedstawienie o dzieciach świata dla młodszych kolegów z grupy integracyjnej. Mottem przewodnim występu były słowa piosenek Majki Jeżowskiej „Kolorowe dzieci” i Tomka Kamińskiego „Z miłości do Ciebie”. Śpiewem, wierszem i tańcem przedszkolaki opowiedziały, jak wspaniale jest być i działać razem, i że bez względu na kolor skóry każdy ma prawo do szacunku i szczęścia.

Swymi postulatami i pragnieniami o lepszym świecie i mądrym życiu opartym na współpracy wszystkich ludzi próbowaliśmy zarażać okolicznych mieszkańców. Wybraliśmy się na spacer po osiedlu, zaglądając do zakładów usługowych, sklepów i ośrodków leczniczych i rozpowszechnialiśmy założenia celów milenijnych, opracowanych podczas szczytu ONZ w 2000 r. Staraliśmy się zwracać uwagę na to, że na całym świecie dzieci muszą mieć możliwość zjedzenia posiłków, mają prawo się uczyć, kobiety powinny godnie rodzic swoje dzieci, i dobrze, aby każdy człowiek mógł liczyć na opiekę medyczną i leki, dostęp do czystej wody oraz by wszyscy ludzie, bez względu na kolor skóry, współpracowali ze sobą.

Wszyscy chętni, którzy zgadzali się z naszymi postulatami dawali swoim podpisem lub pieczętką dowód poparcia tym celom.

Cieszymy się, że spotkaliśmy ludzi pełnych empatii i szacunku dla innych.

AGNIESZKA GAŁUSZCZYŃSKA, EDYTA KOPEĆ, IWONA ŻUCHOWSKA

Artysta malarz z krakowskich Łagiewnik, twórca słynnego obrazu Miłosierdzia Bożego

W Łagiewnickim Sanktuarium Bożego Miłosierdzia, które nawiedzają setki tysięcy pielgrzymów rocznie, w sercu klasztoru, w kaplicy z relikwiami św. Faustyny znajduje się słynący łaskami obraz Jezusa Miłosiernego. Twórcą tego najbardziej popularnego i rozpowszechnionego w świecie chrześcijańskim, dzięki milionom kopii i reprodukcji, wizerunku Bożego Miłosierdzia jest Adolf Hyła – malarz z Łagiewnik, o którym paradoksalnie mało kto wie.

Zapraszam na spotkanie z Panią Elżbietą Szczepaniec-Cięciak – mieszkanką Borku Fałęckiego, dr hab. nauk chemicznych, emerytowanym docentem, pracownikiem naukowym Wydziału Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego, a także siostrzenicą Adolfa Hyły – malarza słynnego łagiewnickiego obrazu.

W Pani ręce trafiły przekazane przez wdowę po wuju Adolfie Marię Hyłową cenne pamiątki po artyście – dokumenty, fotografie, notatki. Te materiały stały się kanwą publikacji Pani autorstwa zatytułowanej „Malarz łaskami słynącego obrazu. Wspomnienie o Adolfie Hyle (1897-1965) artyście-malarzu z Krakowa-Łagiewnik” wydanej z inicjatywy Podgórskiego Stowarzyszenia Przyjaciół Sztuk Wszelakich w 2012 roku. Książka jest bogata we wspomnienia Pani i innych członków rodziny. Proszę powiedzieć, jak zapisał się w Pani pamięci Adolf Hyła?

Elżbieta Szczepaniec-Cięciak: Adolf Hyła, urodzony w 1897 roku, był najstarszym bratem mojej mamy Ireny Szczepaniec. Był także moim ojcem chrzestnym. Spotykaliśmy się podczas wizyt rodzinnych w mieszkaniu moich rodziców i cioci Maryli, jednej z ośmiorga rodzeństwa Adolfa, a także w mieszkaniu wuja przy ul. Uroczej 36 w Łagiewnikach – ten domek stoi do dziś, obecnie funkcjonuje tam prywatne przedszkole. Dom Hyłów był bardzo skromny i mały, bez dostępu do bieżącej wody. Wynajmowali pomieszczenia na parterze. W dwóch pokojach mieszkali wuj z żoną Marią, teściowa Klementyna Zalipska oraz szwagier wuja dr Włodzimierz Zalipski. Domem zajmowała się teściowa oraz szanowana i kochana przez wuja żona Maria, z którą przeżył wspólnie 30 lat. Byli małżeństwem bezdzietnym. Pamiętam, że ich dom był otwarty i gościnny. Z ul. Kołtąja, gdzie wtedy mieszkaliśmy, do Łagiewnik to była wyprawa na cały dzień. Tramwaj dojeżdżał w okolice dzisiejszego ronda Matecznego, a dalej kawał drogi na piechotę, częściowo przez dzikie łąki. Teściowa wuja zawsze przyrządzała dla nas smakołyki. Dbała też o ogród, zawsze pięknie ukwiecony.

Wuj był człowiekiem niezwykle skromnym, małomównym, a przy tym erudyta i bibliofilem, półki w pokoju zastawione były książkami nie tylko w języku polskim, ale też w angielskim, francuskim i niemieckim.

Pamięta Pani pracownię artysty?

ESC: Wuj nie miał nigdy pracowni z prawdziwego zdarzenia. Malował w swojej sypialni – pokoju który zajmowali z żoną w mieszkaniu. Wielkoformatowe obrazy powstawały prawdopodobnie na poddaszu domu. Na zachowanych fotografiach widoczne są sztalugi z meblami w tle, taki też widok sypialni utkwiał mi w pamięci.

Adolf Hyła był zatem człowiekiem wszechstronnie wykształconym...

Elżbieta Szczepaniec-Cięciak.

foto: Anna Sulenda

Autoportret Adolfa Hyły (niedatowany). Olej na płótnie. 54x38cm. Prywatna kolekcja.

foto: Anna Sulenda

ESC: Wykształcenie humanistyczne, filozoficzne i teologiczne w szkołach jezuickich oraz formacja ignacjańska z pewnością miały wpływ na jego charakter. Był także człowiekiem niezwykle pracowitym. Próbował zdobyć wykształcenie na Uniwersytecie Jagiellońskim, studiował prawo i filozofię. Doskonalił umiejętności pedagogiczne. Przez ponad dwadzieścia lat pracował w szkolnictwie średnim – w latach 1920-1936 w Będzinie, później w liceach i gimnazjach krakowskich do 1948 roku, kiedy z powodów zdrowotnych przeszedł na emeryturę. Uczył rysunku, prac ręcznych i innych przedmiotów. Kształcił się nieustannie. Tęgo wymagała praca nauczyciela, zupełnie tak jak dziś. Wielokrotnie uczestniczył w kursach wakacyjnych dla nauczycieli, dokształcał się w zakresie chemii, mechaniki, ćwiczeń fizycznych, mineralogii. Jako nauczyciel angażował się w – dziś powielilibyśmy – wolontariat. Zamiłowanie do turystyki górskiej, kajakarstwa i narciarstwa przekazywał młodzieży, którą uczył. Był także zapalonym motocyklistą, należał do Klubu Automobilowego, a w rodzinnym archiwum zachowały się zdjęcia z podróży poślubnej z żoną Marią na motocyklu do Włoch. Wuj podróżował też po Polsce – sporo obrazów to pejzaże przywiezione z wycieczek w góry czy nad morze. Zajmował się również fotografią – sam fotografował swoje prace, interesowały go osiągnięcia techniki.

A droga twórcza tego artysty? Skąd ten niepospolity talent i jakie okoliczności pozwoliły mu się rozwinąć?

ESC: Wuj talent odziedziczył po ojcu Józefie Hyle, brat Adolfa Antoni także był artystą – ukończył wydział rzeźby na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Adolf był właściwie samoukiem. Krótko pobierał naukę rysunku i malarstwa w pracowni słynnego artysty malarza Jacka Malczewskiego i całe dorosłe życie wytrwale doskonalił swój warsztat malarski.

Talent wuja objawiał się od wczesnych lat szkolnych. Malował już jako uczeń gimnazjum. Z wczesnego okresu twórczości pochodzi sporo portretów, głównie rodziny, także niedatowany autoportret wuja, który jest w moim posiadaniu, a w którym dopatruję się podobieństwa spojrzenia do chrystusowego z obrazu Jezusa Miłosiernego.

Znaczący wpływ na życie artystyczne Adolfa Hyły miała kilkumiesięczna praca w 1919 roku w biurze rysunkowym krakowskiej kilimkarni. Wtedy

jego zdolności dostrzegł hrabia Leonard Mieroszewski, zamówił u niego portret i skierował Adolfa Hyłę do pracowni Malczewskiego. W 1930 r. wuj zdał egzamin państwowy w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie na nauczyciela rysunku. Później, kiedy pracował w Zagłębiu Dąbrowskim, gdzie znany był jako znakomity pedagog, zasłynął także jako artysta malarz portrecista i pejzażysta. Był członkiem sosnowieckiego Towarzystwa Artystycznego i Literackiego, które corocznie organizowało wystawy oraz sprawowało mecenat nad uzdolnioną młodzieżą. Jego obrazy budziły uznanie na wystawach. Od lat 40. jego malarstwo zdominowała tematyka religijna.

Możemy dziś mówić: nasz łagiewnicki malarz. Adolf Hyła spędził w Łagiewnikach najbardziej twórcze lata życia. Tutaj zaczął malować obrazy Bożego Miłosierdzia. Gdzie upatrywać początków związku Adolfa Hyły z Bożym Miłosierdziem?

ESC: Wuj mieszkał w Łagiewnikach przy ulicy Uroczej 36 od zajęcia Krakowa przez okupanta do końca swojego życia. ►►►

▶▶▶ Przeprowadzka z centrum miasta prawdopodobnie uchroniła go przed falą aresztowań w środowisku nauczycielskim w listopadzie 1939 r. W 1942 r. Adolf Hyła zaproponował za pośrednictwem jezuita ks. Józefa Andrasza SJ, byłego kierownika duchowego i spowiednika siostry Faustyny Kowalskiej, namalowanie obrazu do kaplicy zakonnej Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Łagiewnikach. To miało być wotum za ocalenie rodziny. Obraz, który obecnie znajduje się w kaplicy z relikwiami św. Faustyny powstał w 1944 r. Pierwotnie w tle postaci Jezusa Miłosierdnego umieszczony był pejzaż łagiewnickiej łąki, przemalowany ostatecznie prawdopodobnie w 1954 roku na ciemne tło i posadzkę przywołującą Wieczernik.

Adolf Hyła przez dziesięciolecia pozostawał w cieniu swego dzieła.

ESC: Trzeba pamiętać, że kult Bożego Miłosierdzia zaczął szerzyć się w latach 40. – czasach bardzo temu niesprzyjających. Dodatkowo w latach 1959-1978 obowiązywała *Notyfikacja* Stolicy Apostolskiej zabraniająca szerzenia kultu Miłosierdzia Bożego w formie przekazanej przez siostrę Faustynę Kowalską. Wuj nie doczekał odwołania *Notyfikacji* – zmarł 25 grudnia 1965 roku. Proces informacyjny, dotyczący życia siostry Faustyny, który doprowadził do jej kanonizacji w 2000 roku, rozpoczął się w listopadzie roku 1965. W 1968 roku kardynał Karol Wojtyła ustanowił kaplicę klaszorną Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia sanktuarium diecezjalnym.

Do dziś Adolf Hyła jest słabo znany, choć w ostatnich latach ożywiło się zainteresowanie zagadkowym malarzem z Łagiewnik. Pojawiło się kilka opracowań, które można polecić zainteresowanym jego osobą i twórczością.

ESC: Przez wiele lat Adolf Hyła był rzeczywiście artystą prawie całkowicie zapomnianym. Pierwsza wzmianka o nim pojawiła się w *Słowniku artystów polskich i obcych w Polsce działających. Malarze, rzeźbiarze, graficy, tom III, H-Ki. Uzupełnienia i sprostowania do tomu I i II*, wydanym w 1979 r. Krótki życiorys Adolfa Hyły z fragmentarycznym wykazem prac przygotowany został przez jego szwagra Włodzimierza Zalipskiego. Dopiero w latach 80., także za sprawą papieża Jana Pawła II, w Polsce wzrosło zainteresowanie twórczością Adolfa Hyły. Kontaktowali się ze mną studenci uczelni z Krakowa i Lublina w poszukiwaniu materiałów do swoich prac licencjackich i magisterskich na temat twórczości wuja. Pierwsza monografia zatytułowana *Adolf Hyła malarz w służbie Bożego Miłosierdzia* wyszła spod pióra księdza Piotra Szwedy w 2009 r. W rodzinie przyjęliśmy tę książkę z wielką radością i wdzięcznością. W roku 2013 ukazała się monografia ks. Piotra Szwedy i ks. Andrzeja Witko pt. *Obraz Miłosierdzia Bożego i jego tajemnica*, w której autorzy zamieścili elenchus obrazów Miłosierdzia Bożego pędzla Adolfa Hyły, powstałych w latach 1943-1963. Spis liczy 230 pozycji, opracowany jest na podstawie katalogu obrazów religijnych sporządzonego przez samego twórcę.

Wróćmy teraz do najbardziej rozpoznawalnego dzieła Adolfa Hyły. Dwa spośród 230 wizerunków Jezusa Miłosierdnego są nam – mieszkańcom Dzielnicy IX – bliskie: pierwszy i najważniejszy to oczywiście łaskami słynący obraz z kaplicy Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach, drugi, z charakterystyczną dla Borku Fałęckiego historyczną fabryką Solvaya w tle, znajduje się w borkowskim kościele

parafialnym pw. MB Zwycięskiej przy ul. Zakopiańskiej. Wiadomo jednak, że są to dwa spośród 230 wizerunków Miłosierdzia Bożego namalowanego przez Adolfa Hylę, a cała jego twórczość obejmuje blisko 700 dzieł – obrazów olejnych, pastelii, rysunków – o różnorodnej tematyce. To imponująca ilość. Gdzie znajdują się te prace?

ESC: Adolf Hyła, podobnie jak o. Józef Andrzej SJ, pojmował Jezusa Miłosierdnego jako Boskiego Lekarza idącego przez ziemię i leczącego wszelką ludzką biedę, stąd w tle pejzaże okolicy, dla której Hyła malował wizerunek Jezusa Miłosierdnego – krajobrazy łagiewnickie, beskidzkie, tatrzańskie, kapliczki, czy płonąca podczas Powstania Warszawskiego stolica. Obrazy przedstawiające Jezusa Miłosierdnego malowane były na zamówienie dla kościołów krakowskich i w innych miejscowościach w Polsce, dla zakonów, niejednokrotnie także na prośbę księży wyjeżdżających na misje i emigrujących Polaków, dlatego rozeszły się po całym świecie. Znajdują się w kościołach i klasztorach w Anglii, Austrii, Francji, we Włoszech, Kanadzie, Stanach Zjednoczonych, Australii oraz egzotycznych krajach jak Uganda, Zambia czy Indonezja. Wśród kilkudziesięciu portretów pędzla Adolfa Hyły część to portrety sławnych Polaków, m.in. Józefa Piłsudskiego, Tadeusza Kościuszki oraz znanych osób Kościoła. Adolf Hyła malował także krajobrazy utrwalone z natury w czasie wypraw turystycznych w Tatry, nad Bałtyk. Obrazy z wczesnego okresu twórczości oraz kilkanaście portretów rodzinnych, darowanych zwykle przy okazji ważnych rocznic rodzinnych czy imienin znajdują się w domach potomków jego rodziny i u krewnych żony.

13 grudnia 2013 r. jedna z ulic w Łagiewnikach otrzymała nazwę: Aleja Adolfa Hyły. Od wielu lat podejmowane były starania, włączali się w nie także radni Dzielnicy IX, aby nazwisko Adolfa Hyły na trwałe wpisać w Łagiewniki. Długo czekaliśmy...

ESC: Z inicjatywy mojego kuzyna śp. Macieja Hyły i jego żony Danuty nazwisko Adolfa Hyły znalazło się w krakowskim „banku nazw” ulic. W marcu 2009 roku, ponownie 4 września w roku 2012 Rada Dzielnicy IX podejmowała uchwały w tej sprawie. Niestety nie powstaje obecnie zbyt wiele nowych ulic, a na liście „banku nazw” znajduje się około 600 propozycji, m.in. tak znaczące jak nazwisko Wisławy Szymborskiej. Ostatnie wnioski Rady Dzielnicy IX z dnia 19 listopada 2013 r. spotkały się z przychylną decyzją Rady Miasta Krakowa. Jest dla nas, dla rodziny, ogromną radością, że ta inicjatywa zakończyła się sukcesem i nie przypuszczałam, że miejsce będzie tak wspaniałe.

Aleja Adolfa Hyły prowadzi z parkingu w Łagiewnikach do Sanktuarium Bożego Miłosierdzia – jest to miejsce symbolicznie wskazujące na malarza z tej ziemi łagiewnickiej i jednocześnie człowieka, który swoimi obrazami przyczynił się do rozstawienia kultu Miłosierdzia Bożego na cały świat.

Kończąc naszą rozmowę, pozwolę sobie napomknąć, że Pani także odziedziczyła po swoim dziadku Józefie Hyle, ojcu Adolfa Hyły i po swoim tacie rzeźbiarzu Marianie Szczepańcu, artystyczne zdolności. Zdradzają to Pani prace malarskie, które możemy oglądać na wystawie w siedzibie Rady Dzielnicy IX, zorganizowanej przez Podgórskie Stowarzyszenie Przyjaciół Sztuk Wszelakich im. Karola Wojtyły w Krakowie. Życzę Pani radości z obcowania ze sztuką.

Serdecznie dziękuję za rozmowę.

ANNA SULENCKA

■ ECHA WYDARZEŃ W DZIELNICY IX

„Dziewiątka zaprasza...”

Po raz kolejny w siedzibie Rady Dzielnicy IX odbyło się spotkanie z cyklu „Dziewiątka zaprasza...”.

W dniu 10 grudnia 2013 roku gościliśmy artystę malarza Pana Adama Pochopienia oraz artystów zrzeszonych w Podgórskim Stowarzyszeniu Przyjaciół Sztuk Wszelakich.

W siedzibie Rady Dzielnicy IX otwarta została wystawa poplenerowa pt. „Sanktuarium Bożego Miłosierdzia. Kraków – Łagiewniki”. Prace artystów: obrazy, grafiki, fotografie będą wystawione w sali posiedzeń rady do końca lutego 2014 roku. Serdecznie zapraszamy.

W czasie spotkania Pan Adam Pochopień prezentował także swoje prace wykonane w roku 2013, oglądane z zainteresowaniem przez licznie przybyłych gości.

RG ■

WYKAZ PROJEKTÓW ZGŁOSZONYCH DO BANKU PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI REALIZOWANEGO MRP OPERACYJNEGO W LATACH 2014-2020 OŚ NR 6 „DZIEDZICTWO I PRZESTRZEŃ REGIONALNA”

W poprzednim numerze Pisma drukowany był wykaz z zakresu przestrzeni infrastrukturalnej oraz problemów społecznych.

PRZESTRZEŃ REGIONU. ZIELEŃ

Teren Dzielnic IX Łagiewniki-Borek Fałęcki

Obszary zielone: Borek Fałęcki-Łagiewniki-Osiedle Cegielniane

1. Korytarze ekologiczne wzdłuż biegu cieków wodnych.

– **Rzeka Wilga** w granicach Dzielnic IX (klasa czystości V) nadal odbiera ścieki, ponieważ brak kanalizacji na kilku odcinkach (ul. Hoffmannowej, Jeleniogórska/Orzechowa), oraz właściwego zabezpieczenia spływu wody z pokładów poplotacyjnych na terenie budowy Centrum „Nie lękajcie się”.

– **Potok Rzewny/Urwisko** na odcinku od granicy Dzielnic IX (granica południowa) do ul. Zbrojarzy (wprowadzenie do kolektora) odbiera ścieki bezpośrednio z ww. obszarów pozbawionych kanalizacji. Brak systematycznego utrzymania dna potoku powoduje zagrożenie ekologiczne.

– **Potok Rzewny** w południowej części obszaru Dzielnic IX posiada użytek ekologiczny (ul. Zawila/ul. Jeleniogórska). Z racji bezpośredniego sąsiedztwa terenu cmentarza konieczna jest ochrona tego obszaru.

– **Potok Młynny Kobierzyński** na odcinku przebiegającym przez teren zabudowy wielorodzinnej przy ulicach Obozowa/Podhalańska/Zdunów uległ w wysokim stopniu degradacji (zasypany gruzem, odpadami budowlanymi). W dalszym biegu ujęty w kolektor przestał pełnić funkcję korytarza ekologicznego. Teren naturalnych rozlewisk potoku ulega systematycznej zabudowie.

Wymienione powyżej obszary wymagają pilnej rewitalizacji. Brak korytarza ekologicznego na terenie Dzielnic IX spowoduje nieodwracalne skutki, nie tylko na tym obszarze, ale także w centrum Krakowa.

Obszary zielone: Borek Fałęcki

1. **Las Borkowski.** Teren w MPZP przeznaczony jest na rekreację. Brak planu zagospodarowania. Stan „dziki”. Utrzymanie terenu nie zapewnia podstawowych standardów. Są tu liczne dzikie wysypiska odpadów. Istnieje dokument: inwentaryzacja drzewostanu na tym obszarze z roku 2012.

Teren ten bezpośrednio sąsiaduje z boiskami KS „Borek” i stanowi część „zielonego kompleksu” Borku Fałęckiego.

Poza walorami ekologicznymi i rekreacyjnymi należy wskazać także na aspekt historyczny: istnieje archiwalny autorski plan zagospodarowania tego terenu z lat 30. XX wieku, przygotowany przez właściciela terenu Ernesta Solvay’a. Jest to wartość dodana, która zasługuje na uwagę.

2. **Park Solvay.** – typ parku leśnego, ponad 11ha.

– **Walor historyczny.** Założony na naturalnych terenach leśnych wzdłuż Potoku Rzewny/Urwisko na początku XX wieku przez właściciela fabryki sody dla pracowników fabryki, mieszkających

w Borku Fałęckim (po przeciwnej stronie zakładu produkcyjnego).

– **Walor ekologiczny.** W latach 20., w czasie powstawania i później do czasu likwidacji fabryki „Solvay” przy ul. Zakopiańskiej, Park Solvay stanowił ochronną strefę buforową dla osiedla narażonego na szkodliwy wpływ produkcji zakładu chemicznego.

W wyniku wieloletniego oddziaływania ww. fabryki na tereny Borku Fałęckiego zieleń w tym obszarze poniosła nieodwracalne straty. Dokonano rewitalizacji terenów po likwidacji fabryki „Solvay” – powstało Centrum Handlowe Zakopianka i inne obiekty handlowo-usługowe – nie dokonano rewitalizacji terenów zielonych, w tym Parku Solvay.

Rewitalizacja parku otwiera także możliwości kompleksowej ochrony dla zieleni parkowej i korytarza ekologicznego.

Park nadal stanowi zielony bufor oddzielający tereny komunikacji masowej (ciąg komunikacyjny ul. Zakopiańska) i usług handlowych (CH Zakopianka) od terenów budownictwa jedno- i wielorodzinnego.

Niestety powstające bez spójnego planu zabudowy bloki wielorodzinne nie mają zaplanowanych terenów zielonych, dlatego Park Solvay stał się w tym rejonie jedynym ogólnie dostępnym terenem zielonym, obciążonym różnorodnymi funkcjami, których z racji braku odpowiedniej infrastruktury nie może pełnić.

– **Walor rekreacyjny.** Park podzielony jest w sposób naturalny na trzy części o odmiennym charakterze. Każda z nich ma potencjalne możliwości spełnienia różnych funkcji rekreacyjnych. Zachodzi konieczność przygotowania koncepcji/planu zagospodarowania, po uprzednim przygotowaniu stosownej dokumentacji.

– **Walor społeczny.** Borek Fałęcki, jako część Dzielnic IX, pozbawiony został architektonicznego centrum. W Rynku Fałęckim wybudowano pawilon usługowo-handlowy. Z przestrzeni

publicznej wyeliminowany został rynek/agora czyli plac publiczny, miejsce wspólne dla lokalnej społeczności. Miejsce takie powinno powstać w centralnej części Parku Solvay.

– **Walor: rewitalizacja przestrzeni publicznej.** Park Solvay jest istotną częścią przestrzeni publicznej starej części Borku Fałęckiego, przestrzeni zaniedbanej i pozbawionej, do czasu powstania MPZP „Borek Fałęcki Północ”, jakichkolwiek planowanych, perspektywicznych działań w zakresie jej organizowania. Określenie funkcji, przeznaczenia terenu w MPZP nie zawsze powoduje jednak realne zmiany pozytywne. W tym miejscu można podać kilka przykładów, np. zawłaszczenie przestrzeni publicznej części parku.

UWAGI: Dla obszaru Borku Fałęckiego w zakresie rewitalizacji terenów zielonych priorytetem jest obszar Parku Solvay.

Obszary zielone na terenie Osiedla Cegielniane.

1. **Teren Parku Rzecznego Wilga, wskazany w uchwale Rady M. Krakowa.** Jest to prawobrzeżny obszar rzeki Wilgi na odcinku od mostu przy ul. Strąkowej do mostu przy ul. Brożka/Kapelanka. Obszar ten bezpośrednio sąsiaduje z budownictwem jednorodzinnych przy ul. Borsuczej i blokami budownictwa wielorodzinnego os. Cegielnianego.

Obecnie w projekcie Studium Uwarunkowań... M. Krakowa zostały zmienione jego pierwotne granice.

Dostępne w stosownym wydziale merytorycznym dokumenty dotyczące obszaru planowanego parku rzeczno-ekologicznego zawierają uzasadnienie dla jego powstania. Walor ekologiczny oraz rekreacyjny stanowią podstawę uzasadnienia.

OPRAC. RENATA GROTOWSKA

Nowa biblioteka

Jeszcze w grudniu 2013 roku na obszarze Dzielnic IX otwarta zostanie nowa filia Podgórskiej Biblioteki Publicznej.

Będzie to Filia nr 12 przy ul. Zakopiańskiej 103 naprzewko Centrum Sztuki Współczesnej Solvay. Będzie to placówka wielooddziałowa, której księgozbiór wynosi ponad 21900 woluminów. Czytelnicy będą mogli skorzystać również ze stanowisk komputerowych.

Zapraszamy do odwiedzenia już organizowanej filii!

malował Adam Pochopień

2014

Co nas w Nowym Roku czeka?
 – Beczka dziegciu? Rzeka mleka?
 Więcej plusów niż minusów?
 – Iść do wróżki? Wróżyć z fusów?

$$2 + 0 + 1 + 4 = 7$$

Jaki rok przed nami,
 któż to z nas odgadnie?
 Urośniemy w siłę,
 czy będziemy na dnie?
 Rynek, wolny rynek
 rządzi bezlitośnie.
 Ech! Jakże tu myśleć
 o odległej wiośnie?!

Póki co smutki odrzucmy w kąć
 I mimo wszystko – **WESOŁYCH ŚWIĄT!**
 Szczęście osobiste aby kwitło wiecznie.
 Tego w Nowym Roku życzy najserdeczniej
 Jerzy Faliszek

■ Z PRAC RADY DZIELNICY IX

Plany w infrastrukturze na rok 2014

W 2014 roku planowana jest kontynuacja zadań proceduralnych w ramach Wieloletnich Planów Inwestycyjnych. Jest to 12 zadań inwestycyjnych na kwotę około 835 350 zł, a wśród nich m.in.:

- **Ul. Zakopiańska:** budowa pochylni dla osób niepełnosprawnych w przejściu pod ulicą Zakopiańska w Borku Fałęckim oraz przystanku na żądanie przy budynku ZUS. Ze środków ZIKiT planowana jest także budowa pochylni i wind w przejściu podziemnym na wysokości przystanku Sanktuarium Bożego Miłosierdzia i zadaszeń nad istniejącymi schodami.
- **Ul. Zdunów:** budowa chodników. Położone zostaną też warstwy nawierzchni asfaltowej na odcinku, gdzie w 2013 r. budowana była kanalizacja.
- **Ul. Nowogródzka:** przebudowa sięgacza z ulicy do SOSW.
- **Ul. Niecała 8** (Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 6): remont tarasu i części ściany budynku.
- **Ulice Turonia/Strąkowa przy skrzyżowaniu:** budowa chodnika.
- **Ul. Łukasińskiego:** zagospodarowanie terenu pod plac zabaw oraz budowa chodnika na odcinku od ul. Montwiłła-Mireckiego do ul. Micińskiego, prace przygotowawcze.
- **Ul. Sielska:** budowa chodnika, projekt.
- Ogródek jordanowski „Do WILGI”, etap II.
- **Ul. Do Wilgi:** budowa przejścia.

W 2014 roku na łączną sumę ok. 247100 zł zaplanowane są zadania z zakresu inwestycji remontowych w placówkach szkolnych-oświatowych zlokalizowanych na terenie Dzielnicy IX: w Gimnazjum Nr 24, ZSO Nr 17, ZSOI Nr 3, w Przedszkolu Samorządowym Nr 10 i Przedszkolu Samorządowym Nr 95.

W zakresie remontu ulic, chodników, oświetlenia i zieleni planowane są prace m.in. w ulicach: Zdunów, Zakopiańskiej, Ko-

łodziejskiej, Sielskiej, Borsuczej, Do Wilgi, Hoffmanowej, Brożka oraz na os. Żywieckim.

Na terenie KS Borek planowany jest remont nawierzchni boiska bocznego.

Ostateczny zakres zadań planowanych do wykonania w przyszłym roku będzie zależny od wysokości potwierdzonych środków przydzielonych Dzielnicy IX na zadania priorytetowe i powierzone w 2014 r., co nastąpi po uchwaleniu budżetu przez Radę Miasta Krakowa. ■

JAN S. PIETRAS

■ INFORMACJE, OGŁOSZENIA

Alert kominowy

W związku z podjęciem przez radnych miasta uchwały w sprawie działań zmierzających do poprawy parametrów krakowskiego powietrza, mieszkańcy Krakowa zostali postawieni przed trudnymi decyzjami w zakresie wymiany instalacji grzewczych, co wiąże się z niemałymi kosztami.

Zapowiadana przez Gminę Kraków pomoc finansowa dla tych mieszkańców, którzy będą w przyszłości musieli dokonać wspomnianych inwestycji lub zmienić rodzaj paliwa w celu ograniczenia szkodliwej emisji, może nie być zadowalająca.

W tej sytuacji mieszkańcy Borku Fałęckiego zaproponowali rozpoczęcie akcji informacyjno-edukacyjnej, mającej na celu przekazanie zainteresowanym podpowiedzi, w jaki sposób zmniejszyć koszty ogrzewania domu, przy równoczesnym efekcie ekologicznym.

Działaniom tym ma służyć prowadzona w partnerstwie z Radą Dzielnicy IX „akcja plakatowa”. Każdy mieszkaniec naszej dzielnicy, mieszkający w domu jednorodzinnym, otrzyma stosowną informację.

Planowana jest także, w ramach cyklu spotkań „Dziewiątka zaprasza...”, debata na temat problemów ekologicznych w naszej dzielnicy. **RG ■**

Kolejny numer Pisma Rady Dzielnicy IX ukaże się w marcu 2014 roku.